

dio podijeljen na dva dijela i to: *Duhovnost (spiritualnost) duše i Besmrtnost duše*.

Treći dio ovog djela nosi naslov *Vjera i bezvjerje* i moglo bi se slobodno reći da je to najbolji dio ove knjige. Naime, uza sve dobre rasprave i odgovore, ipak ovdje se osjeća da je autor uspio najviše i najbolje. A ujedno ovo je i najaktualnija tema koja interesira mnoge vjernike.

Prvi dio *Bog* i treći *Vjera i bezvjerje* nesumljivo su vrlo uspješni prema širini i dubini pojmova koji se obrađuju. Šteta je, a vjerujem da se to moglo ostvariti, što nedostaju uz neke odgovore i citati iz Svetog pisma. To bi bilo potrebno da bi se čitalac još više mogao uvjeriti u istinitost i vjerodostojnost pojedinih odgovora. Mislim da bi se ovo moglo staviti u četvrto izdanje koje će, vjerujem, izaći, uzevši u obzir temu koja se obrađuje i potrebe vjernika, da bi još bolje i više izgradili svoj horizont vjere, produbili znanje i otklonili sumnje koje ih muče.

U *Općem osvrtu* dr. Vuco na kraju kaže: »Čovjek, jer je razumno i slobodno biće, treba da životom priznaje Onoga od koga dolazi, od koga ima sve što ima, i komu će, na kraju doći« (potcrtao J. N. I.).

Nadam se da će svi oni koji budu čitali ovo djelo biti s njim zadovoljni, a autoru dru Boži Vuci možemo zaželjeti da nas obrađuje nekim novim, ovako dobrim i potrebnim djelom.

SRCEM PISANA POEZIJA

Dinko Bilić-Tusun, Darovi srca, koedicija HKD sv. Ćirila i Metoda i autora, Zagreb, 1977.

Svevlad Slamnig

Ako se ijedna poslijeratna zbirka pjesama može uklopiti u Croceovu definiciju poetskog čina kao nečeg što se zbiva isključivo u osjećajnoj sferi, onda su to *Darovi srca* Dinka Bilića-Tusuna. Osjećamo da te pjesme nisu mogle ostati nenapisane, neispjevane, da je vratak emocija koji ih je istočio bio prirodan kao disanje, kao pogled.

Taj tako označeni pjesmotvorni tok zbilja je čist od bilo kakve natruhe ne-emocionalnog u ciklusu »Čežnja u suton«. Što se toga dijela Bilićeve knjige tiče, ne znam tko je u svjetskoj poeziji dosegao toliko savršenstvo spontanosti osim Verlainea i Péguyja, ne računajući naravno na diskretni erotizam, koji je kod Bilića utkan u većinu stihova navedenog ciklusa. »Čežnja u suton« je dakle najbolji dio cijele zbirke, a dosta mu se približuju po vrijednosti i čistoći i pjesme iz ciklusa »Zagrljene duše«, kako onda kad se u pjesmi daje konkretan neponovljiv ugođajni doživljaj (»Zašto je lijepo pod crnim nebom«, str. 26), tako i onda kada se u čistom opjevku sublimira mnogo »sublimnih« epizoda:

»Ruka je tvoja meka kao sutoni / kad crvene boje gasnu / nad crnim bojama jezera (»U tvojim očima«, str. 24. Potcrtao S. S.)

Općenito bi se moglo reći da su ovom pjesniku jaka strana vizualne estetizirane percepcije i metafore, da u njega ima nečeg slikarskog u najspontanijim pjesmama. Ali i kad ide u uopćavanja i u moralna sjenčanja, služi se senzornim metaforama:

»S naše ljubavi trusi se olovo / Tupe sitosti putenih želja, / Lagani ćemo se uzdići nad ustajale vode« (»Tvoje su oči čiste«, str. 30).

Kad se ipak, idući u olupčavanja, ne služi sezornim slikama ili služi nekonkretnim senzornim slikama iz općeg tradicionalnog pjesničkog arsenala, domet je slabiji, pogotovo ako pri tome još forsira i loš i blijed srok. U tom je pogledu najgora uvodna pjesma »Stihovi moji često su bolni i tužni« (str. 9).

Jedini slučaj gdje je uopćavanje odlično uspjelo i bez direktnih senzornih izraza jest dvostih koji poentira pjesmu »Tvoje su oči čiste« (str. 30), a glasi:

»Ljubim te mladim zanosom jer nova / nevinost žene sjaji u tvojim očima...«

Spontanost i osjećajnost navele su pjesnika na proširenje kruga motiva, jer je kroz osjećajnu prizmu Dinka Bilića-Tusuna prošao svaki gradbeni element pjesnikova izgrađenog svjetonazora. (Riječ je o zreлом čovjeku i intelektualcu rođenom 1930.) Ima u tom za mene dosta širokom motivskom krugu ponečeg novog, svježeg, utješnog za mnoge ljude. Zanimljiva je, npr., ova originalna vizura marijanskih prošteništa i marijanske pobožnosti:

»... bdije u kapeli svete Hostije/ svjetlo milosti koje sja kroz dlanove / naše Gospe i Majke, naše Pariške Gospe. / To je ista nježna Majka koja nas čeka / na vrhu brežuljka u Bistrici, / izdaleka nam mašući blistavim vrškom zvonika, / to je naša zajednička Majka, / hrvatska i francuska, i Majka svih naroda.«

I pjesnikovo »bogotraženje«, izraženo najneposrednije u pjesmi »Tražim Boga« (str. 60) sadrži akcente koji mogu da zazvuče pomalo disonantno za onaj danas dosta proširen trend u kršćanstvu Zapada koji Kristovo kraljevstvo vidi kao stvar od ovog svijeta, te misli da je u konkretnim karitativnim i socijalnim ovosvjetskim rezultatima sva mjera kristijaniteta. A naš pjesnik s Bogom ovako razgovara:

»Daj samo da idem prema tebi, / makar stajao na mjestu, / samo da konačno padnem u tvoj zagrljaj.«

Uzred rečeno, ta je pjesma bila objavljena u knjizi *Za blagdanskim stolom* (HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1970); tada je dio stihova posljednje strofe glasilo ovako: »O Bože, utješi me, ili kako je Tvoja volja, samo ne daj da se ugasi svjetlo, ono je zaista svjetlo, ono si Ti, Gospodine.« U knjizi *Darovi srca* ti su stihovi malo preinačeni i glase: »O Bože, utješi me, ali neka bude volja tvoja, samo ne daj da se ugasi svjetlo, koje svijetli u tami, u njemu si ti, Gospodine«. Preinakom ponešto su izgubili na vrijednosti (banalna oznaka »koje svijetli u tami« umjesto djetinjski jednostavne konstatacije »ono je zaista svjetlo«, koja se uklapa u autentični vrelí šapat Bogu); jasnoća rečenice »utješi me ili kako je tvoja volja«, (to jest: ne utješi me ako to nije tvoja volja) zamućena je u novoj verziji, koja znači: utješi me u svakom slučaju.

***

Kad se ponekad ne bi našao poneki neobrazloženi filozofijski ili religijski princip, kad iza poneke jedro iskazane epizodice ne bi slijedile tautološke i isprazne kitice (pjesma »Molitva u prirodi«, npr., trebalo je da završi drugom strofom i bila bi izvrsna!), ova bi zbirka bila dragulj poezije srca. Još bih samo napomenuo kao zamjerku to da se u zbirci kao cjelini osjeća preveliko protuslovlje između optimizma i pesimizma.

Knjigu je likovno opremio naš veliki slikar Ivan Lacković-Croata. Srdačan i suptilan uvodni akord iz pera J. L. lijepo joj pristaje.